

'Het besmet kinderen met het lezen-is-leuk-virus!'

LEERKRACHTEN OVER DE OPBRENGSTEN VAN DE NATIONALE VOORLEESWEDSTRIJD

NIELS BAKKER

Lezen

STICHTING LEZEN

Deze publicatie is te downloaden via www.lezen.nl

'Het besmet kinderen met het lezen-is-leuk- virus!'

LEERKRACHTEN OVER DE OPBRENGSTEN VAN DE NATIONALE VOORLEESWEDSTRIJD

NIELS BAKKER

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020- 6230566
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Vormgeving cover

Lijn 1 Haarlem, Ramona Dales

Inhoud

Voorwoord	5
1 De Nationale Voorleeswedstrijd: twintig jaar kampioenen.....	6
2 Deelname: de kerncijfers	9
3 Drijfveren om mee te strijden.....	11
4 Hoe niet-deelnemende scholen over de streep te trekken	14
5 Het leesklimaat op deelnemende scholen	18
6 Het leesgedrag en leesplezier van deelnemende leerlingen	21
7 De Nationale Voorleeswedstrijd als kers op de taart	23
8 Verantwoording onderzoek	24
Bibliografie	26
Bijlage: Enquête De Nationale Voorleeswedstrijd.....	27

Voorwoord

De Nationale Voorleeswedstrijd bestaat 20 jaar. Reden genoeg voor Stichting Lezen om dit jaar een extra feestelijke editie te organiseren, eindigend in een zinderende landelijke finale met koninklijk bezoek. Ook aanleiding om al die basisscholen die meedoen aan de voorleeswedstrijd (bijna 3600 in het schooljaar 2012-2013) middels een digitale enquête te vragen naar hun motivatie om deel te nemen. We waren daarbij benieuwd of vooral scholen die extra aandacht besteden aan lezen en leesbevordering een voorleeswedstrijd op school organiseren. Wordt er op deze scholen geregeld ‘vrij lezen’ ingeroosterd? Zijn er gesprekken over boeken? Is er een leescoördinator? Beschikt de school over een uitgebreide, actuele boekencollectie? Vragen die verwijzen naar de factoren waarvan we weten dat ze bijdragen aan betere scores op taal en lezen.

Ons vermoeden werd bevestigd: de basisscholen die deelnemen aan De Nationale Voorleeswedstrijd (of geregeld hebben deelgenomen) blijken echte leesscholen te zijn. Zij zetten zich in om – naast de taalleesmethodes – structureel tijd vrij te maken voor leesactiviteiten. Deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd is voor deze scholen veelal een vanzelfsprekend onderdeel van het jaarprogramma. Opvallend is het enorme enthousiasme van leerkrachten. Dat de wedstrijd bijdraagt aan de (voor)leesvaardigheid en de interesse van leerlingen in kinderboeken stimuleert, wordt door veel leerkrachten onderschreven. Aangenaam verrast waren we door het groot aantal leerkrachten dat aangeeft dat de wedstrijd ook bijdraagt aan het zelfvertrouwen van leerlingen en de saamhorigheid in de groep. Leerlingen die meer moeite hebben met voorlezen konden met steun van de leerkracht en medeleerlingen ook meedoen, aldus een deel van de geënquêteerden.

Leerkrachten merkten op dat deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd niet veel tijd kost en veel oplevert. Wellicht een goede reden voor andere basisscholen om zelf ook aan de slag te gaan met een voorleeswedstrijd op school en hun leerlingen het plezier te gunnen om de aangename spanning mee te maken van de vervolgrondes in hun regio en provincie en wellicht het meest uitbundige voorleesfeest te kunnen beleven: de landelijke finale van De Nationale Voorleeswedstrijd.

Veel leesplezier.

Agnes van Montfoort
Coördinator De Nationale Voorleeswedstrijd

1 De Nationale Voorleeswedstrijd: twintig jaar kampioenen

De beste voorlezer van Nederland. De 11-jarige Mees van Santen, woonachtig in Zwolle, slaagde er in 2013 in de titel 'Nationaal Voorleeskampioen' te veroveren. Het ongeloof was van zijn gezicht af te lezen, na afloop van de finale in Vredenburg, Utrecht. “Ik dacht echt van...”, verklaarde hij na afloop tegen het *Jeugdjournaal*. “Mijn mond viel open. Ik had het nooit verwacht!”

Mees, die in groep 8 zit op basisschool Het Mozaïek, legde een lange weg af naar de finale. Eerst werd hij de beste voorlezer van zijn school, daarna van de provincie Overijssel. In de landelijke finale nam hij het op tegen de kampioenen van de twaalf andere provincies. Een professionele jury onder leiding van kinderboekenschrijver Jacques Vriens koos de winnaar. “Het belangrijkste als ik zit te luisteren, is of ik word meegetrokken in het verhaal”, aldus de juryvoorzitter tegen het *Jeugdjournaal*. En Mees, die voorlas uit *Juffrouw Pots* van Tosca Menten, slaagde daar het beste in.

Mees staat in een lange traditie. In 2013 beleefde De Nationale Voorleeswedstrijd, geïnitieerd en georganiseerd door Stichting Lezen, zijn twintigste editie. Het concept is in de loop van de jaren nagenoeg onveranderd. De achterliggende filosofie: het plezier en het nut van (voor)lezen overbrengen aan basisscholieren. Dat gebeurt op een speelse, uitdagende manier, met behulp van een competitie-element.

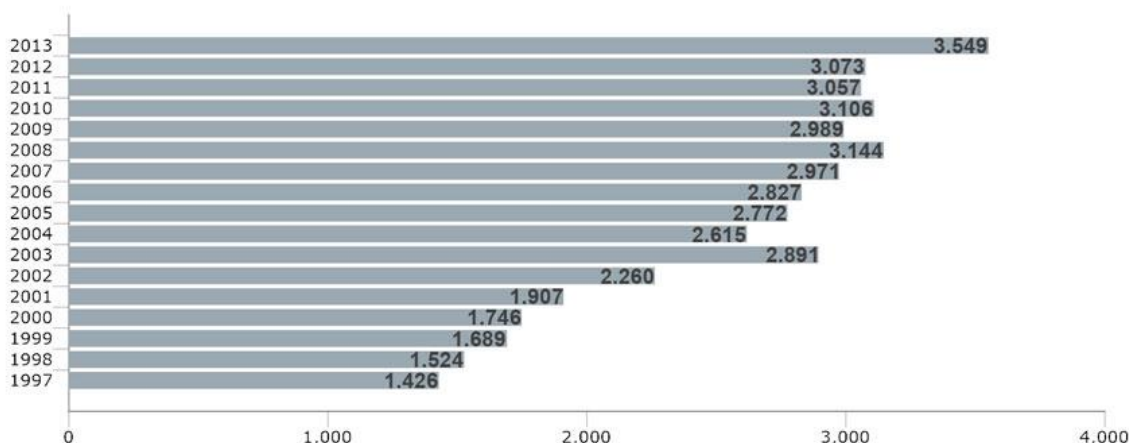
Dat voorlezen plezierig en nuttig is, blijkt uit veel wetenschappelijk onderzoek. Zo bereiken kinderen die worden voorgelezen een hoger opleidingsniveau. Ook lezen ze op volwassen leeftijd meer boeken, zowel literatuur als populaire lectuur (Notten, 2011). Voorlezen vanaf jonge leeftijd – ja, al tijdens de zwangerschap of direct na de geboorte! – bevordert de taalontwikkeling en de (ontluikende) leesvaardigheid. Het vergroot de woordenschat, helpt bij het spellen van woorden en het formuleren van zinnen, en zorgt voor een beter begrip van geschreven teksten (Bus, 1994). Deze effecten zijn nog sterker als voorlezers vragen stellen over het verhaal, verwijzen naar de tekst, of andere interactieve voorleestechnieken gebruiken (Mol, 2010).

De Nationale Voorleeswedstrijd beoogt dan ook niet alleen de kinderen te enthousiasmeren die voorlezen, maar ook degenen die worden voorgelezen. Niet voor niets wonen op de meeste scholen leerlingen die niet meestrijden de wedstrijd bij als publiek. Hoewel de wedstrijd primair bedoeld is voor groep 7 en 8, kunnen de lagere groepen wel aanwezig zijn als luisteraars. Op sommige scholen mogen ze zelfs in de jury plaatsnemen (Jansen, 2008).

Sinds het moment dat de cijfers worden bijgehouden, is het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd vrijwel elk jaar gegroeid. In het schooljaar 2012-2013 hebben er, mede dankzij extra promotie vanwege het 20-jarig jubileum, ruim 3.500 basisscholen meegedaan. Een recordaantal, waarmee de dekking voor het eerst in de geschiedenis op ruim 50% van het Nederlandse basisonderwijs ligt. De deelnemende scholen telden bij elkaar bijna

200.000 leerlingen die hebben voorgelezen of geluisterd – hoofdzakelijk naar de boeken van Jacques Vriens, Carry Slee, Francine Oomen en Roald Dahl, al jarenlang de populairste schrijvers (Leesmonitor, 2013).

Deelnemende scholen in aantallen

Bron: *Leesmonitor.nu* (2013)

Het zijn de leerkrachten, leescoördinatoren en directeuren van basisscholen die bepalen of ze hun leerlingen laten meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Daarom is hen, in het kader van het 20-jarig jubileum, in een enquête gevraagd om hun motieven nader toe te lichten. Daarmee hoopt Stichting Lezen de andere helft van de basisscholen van deelname te overtuigen. Met de overwegingen van hun deelnemende collega's hebben zij handvatten om te besluiten of ze zich in 2013-2014 ook willen aansluiten.

De vragen die aan de orde komen zijn:

- Hoe vaak hebben scholen deelgenomen?
- Met welke jaargroepen doen ze mee?
- Hoeveel tijd zijn ze kwijt aan de organisatie?
- Wat zijn de belangrijkste redenen voor scholen om mee te doen?
- Hoe ziet het algemene (voor)leesklimaat op de deelnemende scholen eruit? Hebben ze een leescoördinator, een eigen bibliotheek en organiseren ze activiteiten op het gebied van (voor)lezen?

In een eerder onderzoek rondom het 15-jarig jubileum in het schooljaar 2007-2008 gaven basisscholen aan mee te doen omdat ze (voor)lezen belangrijk vinden en willen bevorderen. Ze hopen hun leerlingen bij te brengen dat lezen plezierig en nuttig is en dat het de moeite loont om er regelmatig tijd voor in te ruimen. Ruim 90% van de scholen geeft De Nationale Voorleeswedstrijd als leesbevorderingsproject een voldoende, bijna 80% noemt het (zeer) goed (Jansen, 2008).

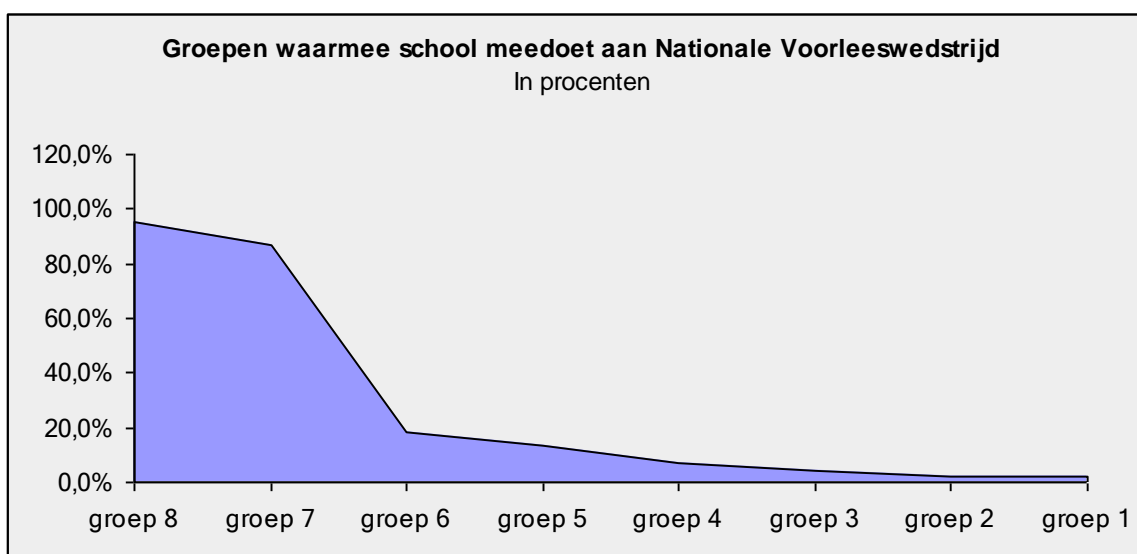
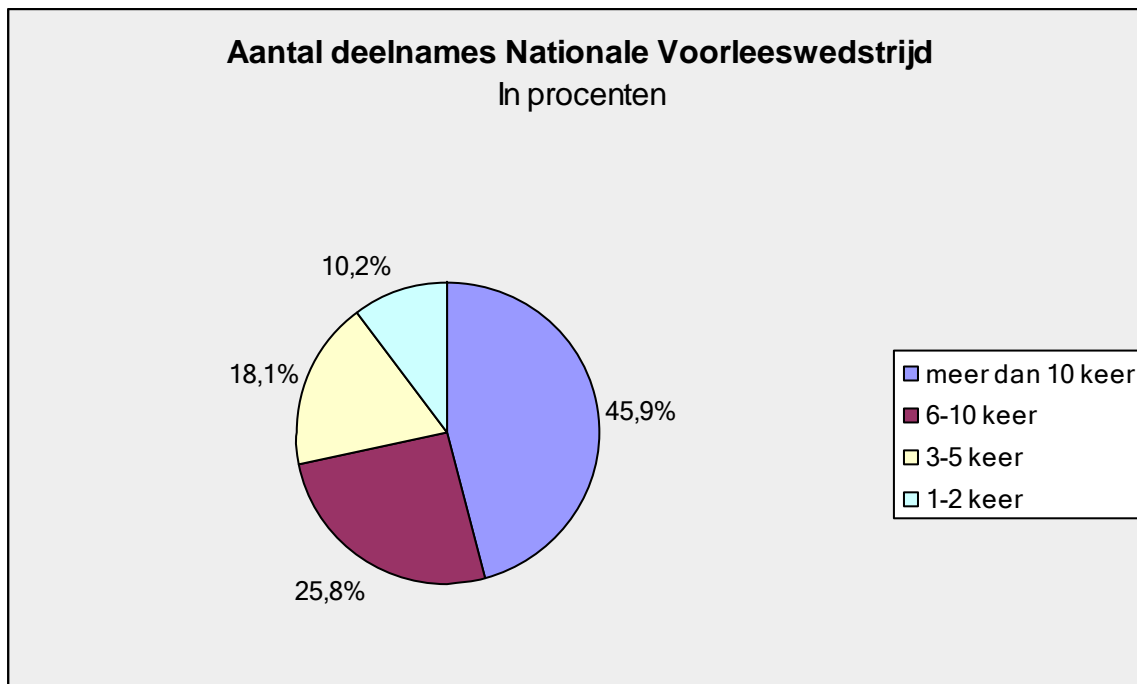
Behalve deelnemers enquêteerde Jansen (2008) ook leerkrachten van scholen die niet

meedoen. Zij hechten eveneens belang aan (voor)lezen, vertellen over boeken in de klas en laten hun leerlingen boekpresentaties houden. Toch heeft leesbevordering voor hen een lagere prioriteit. Niet-deelnemende scholen hebben minder vaak een leescoördinator (48% versus 70% voor deelnemers), een leerkracht die zich bezighoudt met het opstellen en coördineren van het leesbeleid en die collega's enthousiasmeert voor (voor)lezen. Ook doen ze minder vaak mee aan leesbevorderingsactiviteiten (2,6 versus 4 per klas per jaar) en hebben ze vaker enkel een klassenbibliotheek met boeken, zonder aansturing vanuit een centrale collectie (45,5% versus 24,6%).

Er bestaat dus een positieve relatie tussen deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd en de aandacht die basisscholen besteden aan taal en lezen, buiten het vaste curriculum om. Deelnemende scholen doen meer aan leesbevordering en hopen zo, behalve de leesvaardigheid van hun leerlingen, ook het leesplezier een stevige impuls te geven. Daaruit valt op te maken dat De Nationale Voorleeswedstrijd een goede stimulans kan zijn voor het leesbevorderingsbeleid en -activiteiten. Andersom zullen scholen die hun leesbevorderingsbeleid op orde hebben en talloze leesactiviteiten organiseren, sneller geneigd zijn om mee te doen. Uiteraard moeten ze daar dan wel voldoende tijd voor hebben. Volgens Jansen (2008) onderschrijven niet-deelnemers het idee en de filosofie achter De Nationale Voorleeswedstrijd, maar ervaren ze zoveel tijdsdruk binnen hun lesprogramma dat het hen moeite kost een gaatje te vinden om te kunnen meedoen.

2 Deelname: de kerncijfers

De 663 scholen die de enquête hebben ingevuld, zijn over het algemeen behoorlijk fervente deelnemers aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Bijna de helft heeft de helft van de edities – meer dan tien keer – meegedaan. Nog eens een kwart zegt dat het gaat om een kwart van de edities – tussen de 6 en 10 keer. De rest heeft minder vaak meegedaan; 10% heeft slechts één of twee keer meegedaan, waaronder dus het afgelopen schooljaar 2012-2013.

Het overgrote deel van de scholen doet mee met de groepen voor wie De Nationale Voorleeswedstrijd in de eerste plaats bedoeld is. 95% laat leerlingen uit groep 8 voorlezen en/of luisteren, 87% leerlingen uit groep 7. Daarna laat de grafiek een scherpe daling zien. Leerlingen uit groep 6 zitten op 19% van de scholen in het publiek, leerlingen uit groep 5 op 13% van de scholen. Voor kinderen uit de groepen 1 en 2, die nog niet kunnen lezen, en de groepen 3 en 4, die zelf leren lezen, gaat het steeds om minder dan 7%. De deelname van lagere groepen is dus minimaal te noemen. Dat hoeft op basis van het uitgangspunt van De Nationale Voorleeswedstrijd niet te verwonderen.

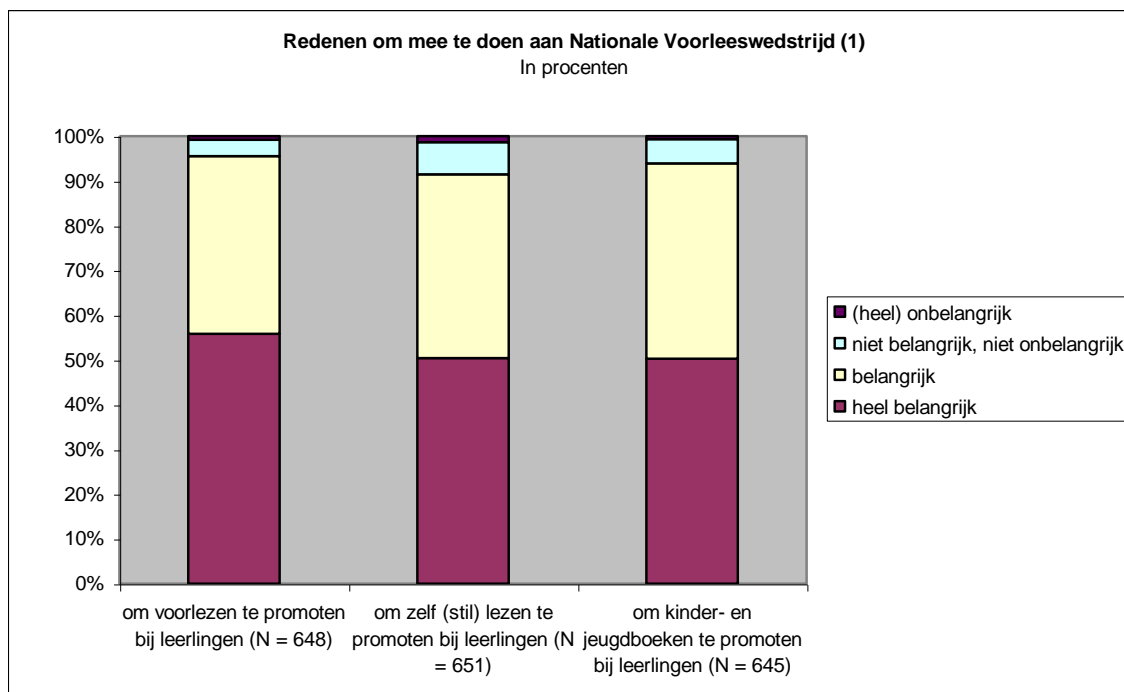
De tijdsinvestering in de organisatie van De Nationale Voorleeswedstrijd blijkt redelijk beperkt. Leerkrachten zijn, buiten de wedstrijdrondes om, gemiddeld ongeveer een half dagdeel kwijt. 45% vermoedt dat er in totaal 1 à 2 uur extra tijd in gaat zitten, 40% 3 à 5 uur. Slechts 10% schat dat er meer dan 6 uur extra tijd in gaat zitten. De ene helft van de docenten zegt deze tijd voornamelijk uit taakuren te halen, de andere helft steekt er (daarnaast) ook vrije tijd in. De bijkomende tijdsdruk, naast alle andere taken op het bordje van leerkrachten, lijkt al met al dus mee te vallen.

3 Drijfveren om mee te strijden

Het hoeft niet te verbazen: leerkrachten beschouwen het promoten van voorlezen als voornaamste reden om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. 40% noemt dit een belangrijke drijfveer, 56% zelfs een heel belangrijke. Maar de doelen die docenten voor ogen hebben, reiken verder dan alleen voorlezen. Ze vinden het promoten van het zelf (stil) lezen van kinder- en jeugdboeken in brede zin namelijk ook belangrijk. Respectievelijk 41% en 44% noemt dit een belangrijke drijfveer, 50% zelfs een heel belangrijke.

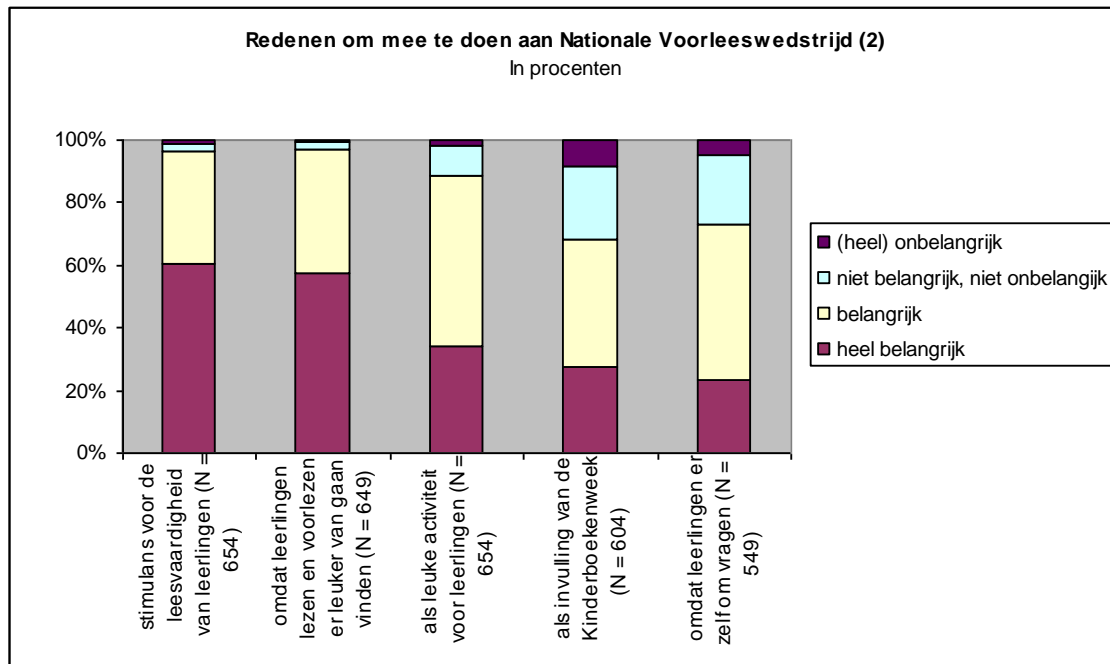
Deze resultaten geven aan dat De Nationale Voorleeswedstrijd niet alleen wordt beschouwd als een stimulans voor het voorlezen (voorleesgedrag), maar ook voor het zelf (stil) lezen (leesgedrag). Docenten hebben daarbij vooral het (voor)lezen van boeken op het oog, want ze hopen hun leerlingen, door middel van deelname, kennis te laten maken met kinder- en jeugdliteratuur.

Kinderen die worden voorgelezen en/of zelf fervente lezers zijn, hebben over het algemeen een grotere leesvaardigheid (Bus, 1994; Krashen, 2004; Mol, 2010) en een positievere houding tegenover het lezen (Stokmans, 2006; Stalpers, 2007). Er is zelfs sprake van een positieve spiraal: wie veel voor het plezier leest in de vrije tijd, wordt een steeds betere lezer, en zal als gevolg daarvan weer vaker voor het plezier gaan lezen (Mol, 2010). Leerkrachten lijken zich hiervan bewust te zijn, want ook het stimuleren van de leesvaardigheid en het (voor)leesplezier zijn belangrijke motieven om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. Respectievelijk 35% en 39% noemt dit een belangrijke drijfveer, 61% en 58% zelfs een heel belangrijke.

De overige drie redenen die respondenten in de enquête kregen voorgelegd, worden nog altijd door bijna de helft als belangrijk beschouwd. 90% van de leerkrachten vindt De

Nationale Voorleeswedstrijd gewoon een leuke activiteit voor kinderen (belangrijk of heel belangrijk), terwijl 70% meedoet omdat leerlingen er zelf om vragen en 65% deelname als een goede aanvulling ziet op de Kinderboekenweek in oktober. Uit zichzelf (bij het open antwoordvak voor overige redenen) noemden leerkrachten onder andere het aansprekende competitie-element (2%), het bevorderen van het saamhorigheidsgevoel op school (2%) en het vergroten van het zelfvertrouwen van leerlingen (1%).

Overige motieven (aantal keren, percentage genoemd), met één of meer typerende uitspraken

Het competitie-element is aansprekend (14, 2%).

“Als je als leerling de beste voorlezer van de school wordt en je school mag vertegenwoordigen, vergeet je dat de rest van je leven niet.”

“Bij ons wordt de jurering gedaan door kinderen uit groep 6, onder leiding van de directeur. Ze proberen echt objectief de beste voorlezer aan te wijzen. Zo worden ze vast een beetje warm gemaakt om zelf voor te lezen.”

Het is goede promotie voor de school (14, 2%).

“De plaatselijke krant besteedt er aandacht aan. Het is dus ook pr voor de school.”

Het bevordert het saamhorigheidsgevoel op school en met andere scholen (11, 2%).

“Wij laten oudere kinderen voorlezen aan jongere kinderen.”

“Wij starten met een voorwedstrijd 'aanstormend talent' voor de groepen 5 en 6. Dat bereidt de kinderen voor op de echte voorleeswedstrijd voor de groepen 7 en 8. Het leeft echt in de periode vanaf de herfstvakantie tot aan de voorleeswedstrijd op onze school!”

“Met elkaar zijn we er trots op dat een klasgenootje onze school gaat vertegenwoordigen in de ronde met andere scholen.”

Het vergroot het zelfvertrouwen van leerlingen (9, 1%).

“Dyslectische kinderen groeien als het voorlezen van een zelfgekozen boek goed gaat.”

Het is een mooie, jaarlijks terugkerende traditie (9, 1%).

“De jongere groepen verheugen zich erop om later mee te doen.”

Het laat ouders zien dat (voor)lezen belangrijk is en dat de school hieraan aandacht besteedt (7, 1%).

“Wij houden de voorronde altijd op een avond met ouders en grootouders. Op deze manier betrek je hen bij het lezen.”

“Je moet lezen niet populairder willen maken dan de computer, maar aanprijzen als een zelfstandige waardevolle verrijking.”

4 Hoe niet-deelnemende scholen over de streep te trekken

Aan de leerkrachten is ook voorgelegd of ze een collega-school zouden aanraden om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd. 98% van de 663 respondenten antwoordde hierop bevestigend, de overige 2% ontkennend. 491 'aanraders' (74% van de 663 respondenten) en negen 'afraders' (1,5% van de 663 respondenten) namen de moeite om hun antwoord te onderbouwen, door het open antwoordvak in te vullen.

Hun opmerkingen zijn gelabeld in categorieën. Zo zien we dat 36% van de leerkrachten een collega zou overhalen met het argument dat De Nationale Voorleeswedstrijd een stimulans is voor het (voor)leesgedrag, (voor)leesplezier en de (voor)leesvaardigheid. 10% gooit het op de kennismaking met kinder- en jeugdboeken. We zagen hiervoor al dat dit ook belangrijke redenen zijn om aan De Nationale Voorleeswedstrijd mee te doen. Toch trekt een nog groter aantal leerkrachten (44%) een collega liever over de streep met een algemener argument. Zij zouden erop wijzen dat De Nationale Voorleeswedstrijd een leuke en leerzame activiteit is, die veel doet voor het zelfvertrouwen van leerlingen en het saamhorigheidsgevoel op school.

Opvallend is dat het competitie-element en de tijd die het organiseren kost, zowel in positieve als in negatieve zin worden genoemd. De aanradende leerkrachten (6%) vinden dat een wedstrijd het saamhorigheidsgevoel bevordert, de afradende leerkrachten (0,5%) zijn van mening dat dit het niveau- en prestatieverschil tussen leerlingen blootlegt (en daarmee juist afbreuk doet aan het saamhorigheidsgevoel). In het onderzoek van Jansen (2008) zijn leerkrachten ambivalent over de gevolgen van het competitie-element voor de leesmotivatie. Aan de ene kant kunnen zwakke lezers zich optrekken aan hun sterkere klasgenootjes, en zo een passie voor het lezen van boeken ontwikkelen. Anderzijds bestaat juist het risico dat ze, oog in oog met de goede voorlezers, hun zelfvertrouwen verliezen – en daarmee hun toch al geringe leesplezier.

Toch lijken, gezien de percentages, voor de meeste leerkrachten de pluspunten van het competitie-element zwaarder te wegen. Dat geldt niet voor de tijd die de organisatie kost, waar de percentages ongeveer gelijk zijn. Aanradende leerkrachten (1%) vinden het een eitje om De Nationale Voorleeswedstrijd neer te zetten, afradende (0,5%) dat het hen te veel vrije tijd kost. Afraders wijzen daarbij overigens wel vooral op de regionale finales en eventueel landelijke finale. We zagen eerder dat de tijd die docenten kwijt zijn aan de organisatie van de schoolrondes, gemiddeld een half dagdeel beslaat.

Argumenten om scholen over te halen om mee te doen (aantal keren, percentage genoemd), met één of meer typerende uitspraken

Het is leuk en nuttig. Kinderen ervaren het als feestelijk, gezellig en spannend, maar leren er ook veel van. Ze krijgen er zelfvertrouwen van en het bevordert het groepsgevoel (286, 43%).

“Het is ieder jaar weer een feest, de finale van de voorleeswedstrijd.”

“Dat de kinderen heel enthousiast zijn en erg hun best doen om zich voor te bereiden op het voorlezen. En dat de NIET voorlezers ook enthousiast zijn en geboeid kunnen luisteren naar anderen.”

“Het is een gezellige, spannende en leergroepoverstijgende activiteit, waar alle leerlingen actief aan deel kunnen nemen: als lezer, jurylid, luisteraar.”

“Het sociaal-emotionele aspect is voor ons erg belangrijk. De leerlingen leren omgaan met spanning. Ze bereiden zich voor in hun eigen groep, waardoor ze zich veilig voelen.”

“Kijk maar hoe een kind groeit als het door mag naar de volgende ronde. De hele groep moedigt de leerling aan en de kinderen hebben een doel om te lezen.”

“Voorlezen is samen veel leuker dan alleen.”

“De voorleeswedstrijd is goed voor de ontwikkeling van het kind op velerlei gebied. Niet alleen lezen en taalvaardigheid, ook cognitief, sociaal en emotioneel. Kortom een goede evenwichtige vorming van het kind.”

“De ene leerling heeft een hoger niveau dan de andere, maar dat maakt niet uit. De kinderen leren elkaar respecteren, en complimenten en tips geven.”

“Het is goed voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Denk aan het kritiek geven en ontvangen, omgaan met zenuwen en grenzen verleggen.”

“Voor kinderen die het best wel 'eng' vinden om voor te lezen kan dit een hele grote stap zijn om het toch te doen!”

Het stimuleert het (voor)leesplezier en motiveert kinderen om boeken (voor) te lezen (en zo hun (voor)leesvaardigheid en literaire competentie te vergroten) (237, 36%).

“Leuk initiatief om kinderen aan het lezen en voorlezen te krijgen.”

“Het is een boost voor het leesklimaat in de klas.”

“Heel veel kinderen raken besmet met 'het lezen is leuk' virus!”

“De kinderen die zich opgeven, zijn bijzonder gemotiveerd voor het lezen en motiveren zodoende ook anderen.”

“Het bevordert de leesvaardigheid en daarmee de intelligentie.”

“Het is de mooiste reclame voor het lezen van boeken. De kinderen kunnen niet genoeg lezen.”

“Lezen brengt een mens tot grote ontwikkeling.”

“Lezen haalt kinderen uit de passieve houding voor de televisie.”

“Boeken verrijken het leven. Als je dat als kind niet leert, kost het later veel meer moeite om deze interesse te stimuleren.”

“Het bevordert het lezen bij kinderen. Lezen is goed voor hun taal, woordenschat en, niet onbelangrijk, voor hun fantasie en inlevingsvermogen.”

“Je biedt kinderen de gelegenheid om te ervaren hoe het is om, door middel van lezen, te reizen naar uithoeken in de wereld, mensen te ontmoeten, te fantaseren over mogelijke situaties, andermans gedachten en gevoelens te herkennen en hen nieuwsgierig te maken.

En dat op vrij simpele maar effectieve wijze.”

“Lezen is juist in het digitale tijdperk enorm belangrijk. Het stimuleert de taalvaardigheid, de fantasie, de algemene ontwikkeling en het is een heerlijke vrijetijdsbesteding.”

Om kinderen kennis te laten maken met kinder- en jeugdboeken (66, 10%).

“Kinderen worden geprikkeld om het voorgelezen boek ook te lezen.”

“Leerlingen luisteren tijdens de voorrondes in de klas naar heel veel leuke boekfragmenten, omdat alle deelnemers zelf een boek kiezen dat ze humoristisch, spannend of gewoon leuk vinden. Ze zullen daarna gemakkelijker zelf een mooi boek kiezen in de schoolbib of bibliotheek.”

“Leerlingen krijgen van elkaar tips over leuke boeken. Die slaan vaak beter aan dan wanneer de juf of de meester advies geeft.”

Om voorlees-, presentatie- en luistervaardigheden te oefenen en kritisch te beoordelen (53, 8%).

“Ze leren van elkaar hoe je mooi kunt voorlezen.”

“Als leerkracht heb je een goede aanleiding om goed voorlezen te promoten en uit te leggen hoe je dat doet. Kinderen leren om kritisch te luisteren naar andere voorlezers. Duidelijk en hardop lezen is voor sommige kinderen lastig en wordt nog eens geoefend.”

“Het niveau van het voorlezen is in de loop van de jaren echt omhoog gegaan binnen de school.”

“Kinderen becommentariëren en beoordelen elkaar. Dit doen ze positief-kritisch en met respect.”

Het competitie-element stimuleert en prikkelt leerlingen (38, 6%).

“De leerlingen weten waarvoor ze werken: een titel (schoolkampioen, Vlaardings kampioen, regiokampioen, etcetera).”

“In wedstrijdverband lezen doet al iets met de leesmotivatie van kinderen.”

“Iedere voorlezer is succesvol, want het gaat in de klas om het meedoen, niet om te winnen.”

“Het wedstrijdelement geeft een saamhorigheidsgevoel binnen de groep.”

“Fijn dat de minder sportieve kinderen nu ook eens iets kunnen winnen.”

“Kinderen laten zien wat ze kunnen. Vaak gaat het om sportprestaties, maar leesprestaties zijn ook belangrijk.”

Het is een goede aanvullende activiteit op de Kinderboekenweek (38, 6%).

“De finale is voor de bovenbouw een goed evenement ter afsluiting van de Kinderboekenweek.”

Om zwakke lezers het (plezier van) lezen bij te brengen (23, 3%).

“Het is een activiteit waarbij ook de minder goede lezers merken hoe leuk lezen is, omdat ze actief mee kunnen doen door te luisteren.”

“Deelnemers lezen een kort fragment voor, dat ze thuis zoveel kunnen oefenen als nodig is. Daardoor kunnen zelfs dyslectische kinderen meedoen.”

“Minder goede lezers worden ook enthousiast en doen zelfs mee aan de wedstrijd. Ook kinderen met dyslexie kunnen voorlezen (onze schoolkampioen is zwaar dyslectisch!), al

hebben ze wat meer voorbereiding nodig.”

Om ouders bij het leesonderwijs te betrekken (18, 3%).

“Kinderen en ouders vinden het super. Nodig ook ouders uit tijdens de schoolfinale!”

“De kinderen vinden het spannend, je krijgt ouders de school binnen.”

Om aan de buitenwereld te laten zien dat de school belang hecht aan (voor)lezen (10, 2%).

“Lezen is leuk en leerzaam! Tegenwoordig wordt er steeds minder gelezen en het is goed om als school een signaal af te geven dat lezen belangrijk is.”

Het organiseren kost weinig tijd en moeite (5, 1%).

“Als collega-scholen horen wat het aan tijd/moeite kost (bijna niets) en hoe leuk de kinderen het vinden, is overtuigen niet meer nodig.”

“Met relatief weinig extra tijd (mede door zeer duidelijk lesmateriaal vanuit de Stichting Lezen) stimuleer je het lezen en horen kinderen verhalen uit (nieuwe) boeken.”

Om goede lezers in het zonnetje te zetten (5, 1%).

“Normaalgesproken gaat er veel begeleidingstijd van leerkrachten naar zwakke lezers. Nu komen goede lezers ook eens in het zonnetje.”

Het stimuleert het praten over boeken (3, 0,5%).

“Leerlingen leren te vertellen over een boek en hier de belangrijkste hoofdpunten uit te halen.”

Argumenten om scholen af te raden om mee te doen (aantal keren, percentage genoemd), met één of meer typerende uitspraken

Het organiseren kost veel tijd en moeite (4, 0,5%).

“Het is een belasting voor de leerkracht om op zaterdag naar de wedstrijd te gaan. Het is niet het enige waar de school aan meedoet, dus alles bij elkaar kost het veel vrije tijd.”

Het competitie-element legt de nadruk op prestatieverschillen tussen leerlingen (2, 0,5%).

“De focus wordt gelegd op de winnaar terwijl er een heleboel kinderen zijn die door bepaalde omstandigheden nooit voorleeskampioen kunnen worden.”

Meedoen kost veel geld (1, 0,2%).

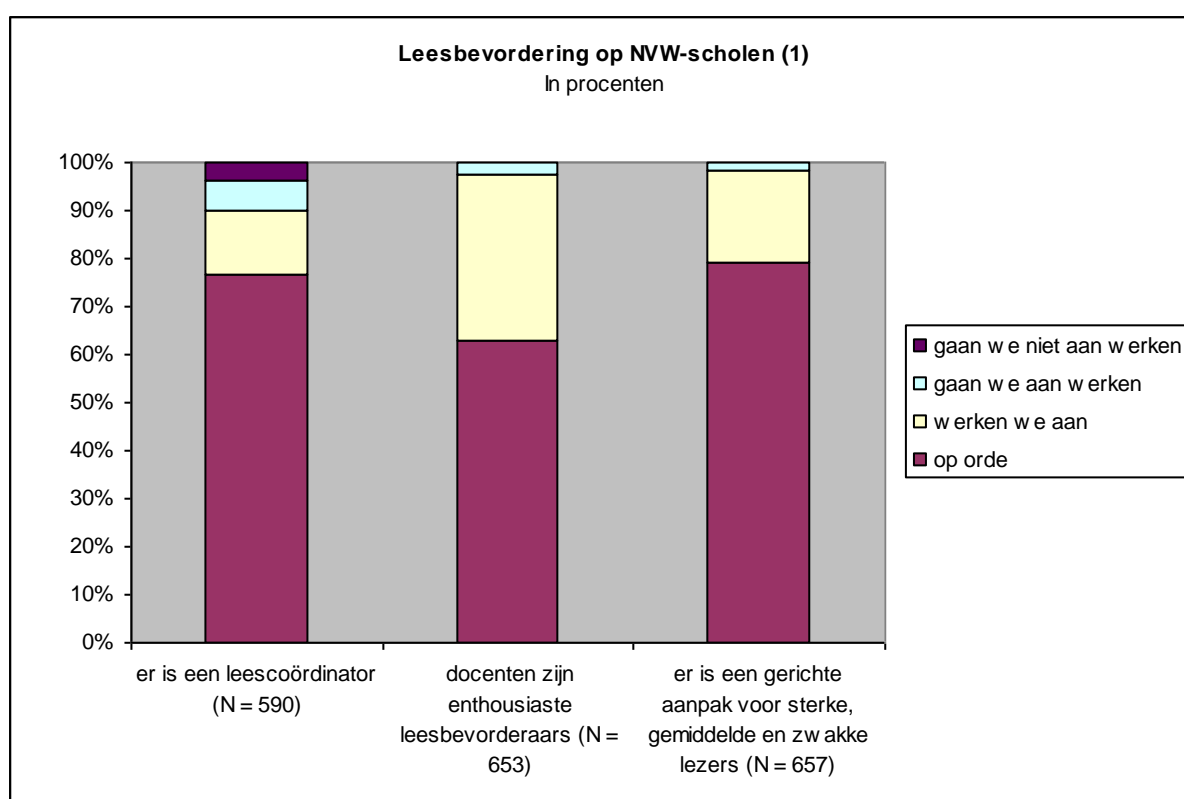
“De bijna 20 euro aan kosten zijn veel voor een kleine school. De deelnemende leerling ontvangt daarvoor een oorkonde, shirt en mogelijk prijs. Met de steeds krappere budgetten heb ik er dit jaar voor het eerst aan gedacht om alleen op school een kampioenschap te organiseren en niet meer deel te nemen aan het regionale kampioenschap.”

De vervolgrondes leveren weinig op (1, 0,2%).

“De schoolfinale is genoeg. Voor de schoolkampioen is het leuk om door te mogen, maar verdere meerwaarde zie ik niet in de volgende rondes. Het zorgt er niet voor dat kinderen daardoor liever gaan lezen.”

5 Het leesklimaat op deelnemende scholen

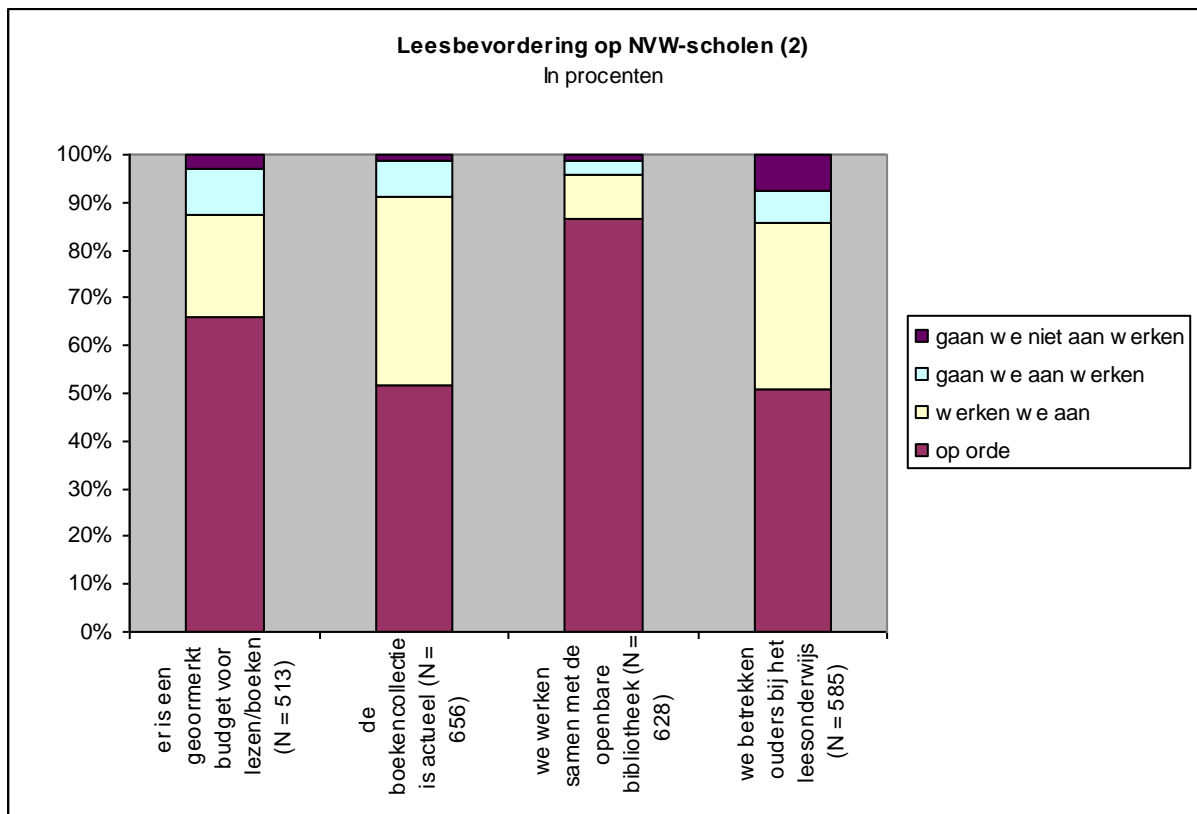
Basisscholen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd, hebben hun leesbevorderingsbeleid over het algemeen goed tot zeer goed op orde. 77% van de scholen heeft een leescoördinator aangesteld – 8% meer dan in 2008 (Jansen, 2008) – terwijl nog eens 13% werkt aan de realisatie daarvan. Op 63% van de scholen zijn leerkrachten enthousiaste leesbevorderaars, en waar dat niet het geval is, zegt 35% hen te motiveren dit te worden. 79% van de scholen hanteert een gerichte aanpak voor sterke, gemiddelde en zwakke lezers, 19% timmert op dat terrein hard aan de weg. Op vrijwel alle andere scholen bestaat de intentie om in de nabije of verre toekomst aan deze zaken te gaan werken, behalve het aanstellen van een leescoördinator, waar 4% aangeeft dit niet te gaan doen.

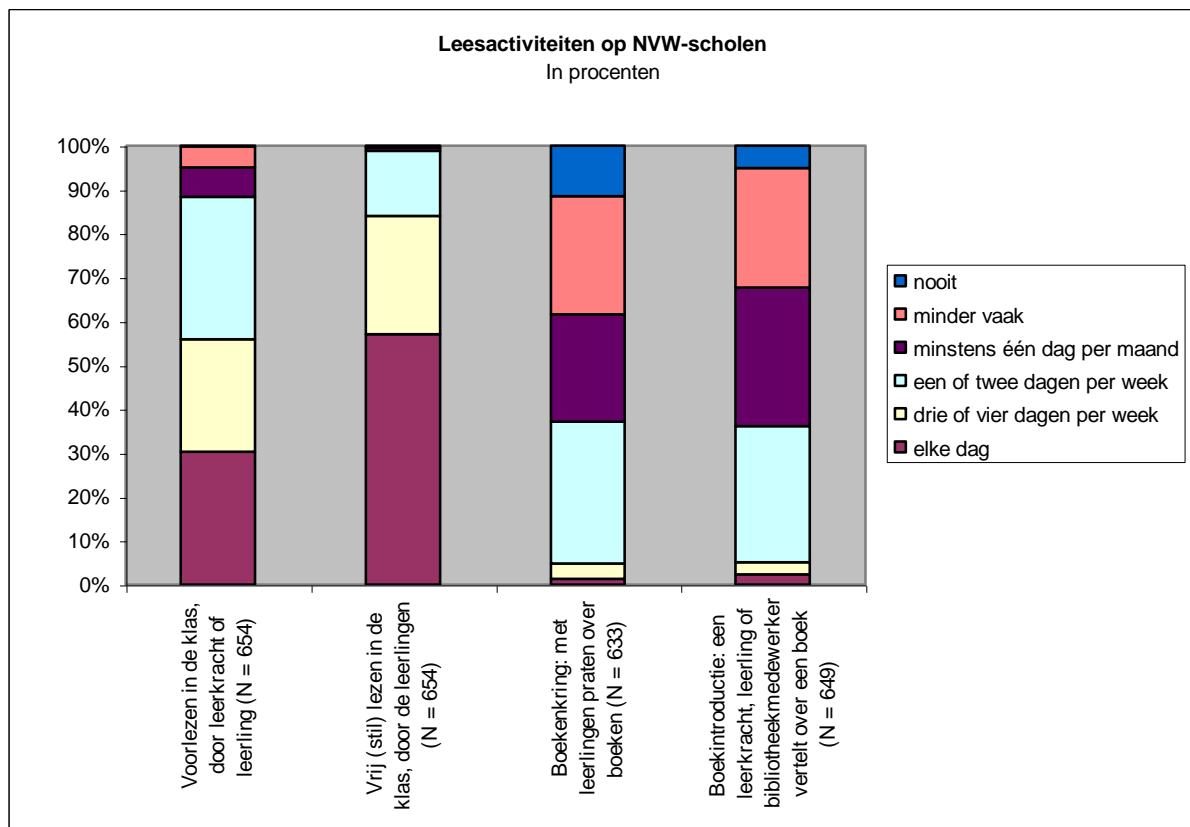

Deelnemende scholen steken ook veel energie in het binnen handbereik brengen van boeken bij hun leerlingen. 66% heeft een geormerkt budget voor lezen en boeken, 21% is dat aan het realiseren. 86% heeft een samenwerkingsverband met de openbare bibliotheek, 9% is deze op poten aan het zetten. Ook een actuele boekencollectie op school heeft prioriteit, al is dat bij de meeste scholen in wording. Waar 52% de boekencollectie inmiddels actueel en op orde heeft, is 40% ermee bezig om dat te realiseren. Het betrekken van ouders bij het leesonderwijs gebeurt nog relatief weinig: op 51% van de scholen, terwijl 35% eraan werkt. Bij de meeste andere scholen bestaat de intentie om aan deze zaken te gaan werken, op het betrekken van ouders na, waar 8% niet van plan is om dit te gaan doen.

Dat het beleid op orde is, vertaalt zich in een ruime aandacht voor verschillende leesactiviteiten. Negen op de tien deelnemende scholen maakt, los van De Nationale Voorleeswedstrijd, minstens één keer per week tijd vrij voor voorlezen in de klas, door de leerkracht en/of de leerlingen. 30% doet dit zelfs elke dag. Deze percentages zijn even hoog als in 2008 (Jansen, 2008). Het vrij (stil) lezen gebeurt zelfs nog frequenter. Vrijwel alle scholen geven leerlingen minstens één keer per week lestijd om te lezen uit een boek naar keuze. 57% doet dit zelfs elke dag.

De verwerking en reflectie op boeken gebeurt met een lagere regelmaat. Ruim negen op de tien scholen organiseert wel eens een boekenkring, waarin de leerkracht met de leerlingen praat over (gelezen) boeken, of een boekintrodactie, waarbij een leerkracht, leerling of bibliotheekmedewerker een (gelezen) boek introduceert. De frequentie waarmee dat gebeurt, is lager dan bij voorlezen en vrij lezen. Een boekenkring staat bij 37% minstens één keer per week op het programma, een boekintrodactie bij 36%. Er zijn nagenoeg geen scholen die dit elke dag doen.

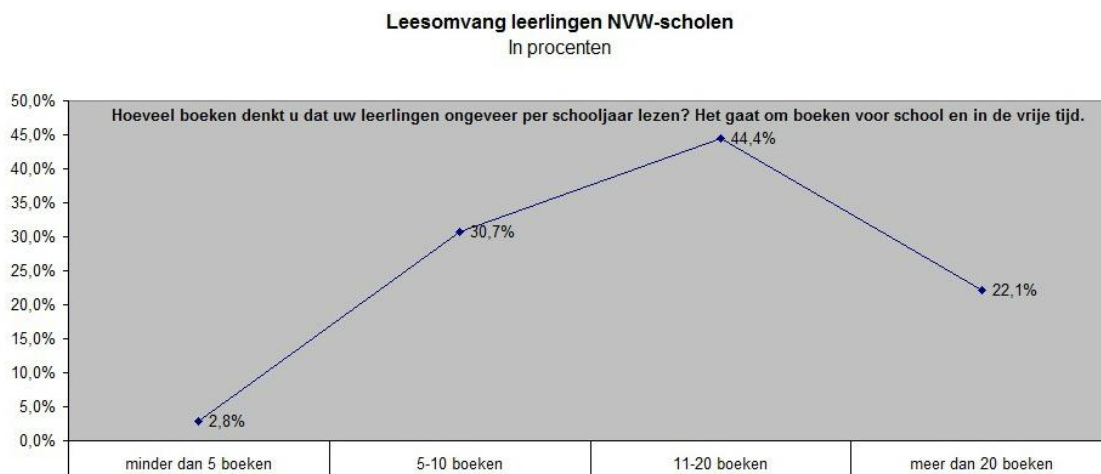
Scholen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd, zijn al met al typische leesscholen. Ze hebben een stevig leesbevorderingsbeleid, dat wordt aangestuurd door een leescoördinator die collega-docenten aanvuurt om enthousiaste leesbevorderaars te zijn. In het beleid is aandacht voor een gerichte aanpak voor sterke, gemiddelde en zwakke lezers (differentiatie), een samenwerking met de openbare bibliotheek en een geormerkt budget voor boeken. Het *up-to-date* krijgen van de boekencollectie lijkt een behoorlijke uitdaging: de helft heeft dit op orde, terwijl 40% aangeeft eraan te werken – het hoogste percentage in deze categorie.

Het stevige beleid vertaalt zich in concrete leesactiviteiten, waarbij scholen met name veel tijd vrijmaken voor het vrij (stil) lezen en voorlezen in de klas. Ook besteden vrijwel alle scholen, zij het minder frequent, aandacht aan een boekenkring of organiseren ze boekintroductions.

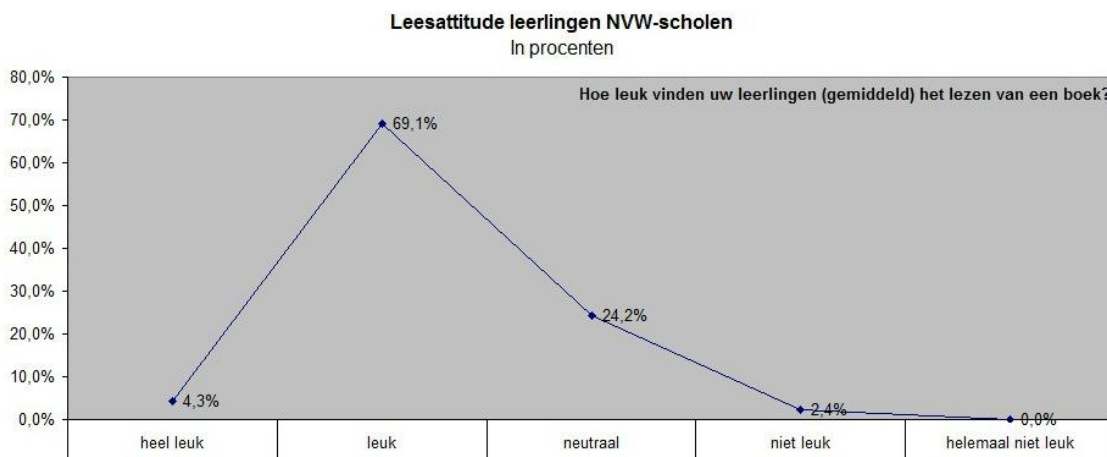
Dit suggereert een positieve relatie tussen deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd en aandacht voor (voor)lezen. Maar in dit onderzoek ontbreekt vergelijkingsmateriaal met niet-deelnemende scholen. We zullen het dus moeten doen met de eerdere bevinding van Jansen (2008), dat het leesklimaat op deelnemende scholen inderdaad gunstiger is. Zij hebben een ruimere aandacht voor leesbevordering – zowel beleidsmatig als in de vorm van concrete activiteiten.

6 Het leesgedrag en leesplezier van deelnemende leerlingen

De leerkrachten op scholen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd zijn optimistisch over het leesgedrag van hun leerlingen. Bijna de helft schat in dat zij jaarlijks tussen de 11 en 20 boeken lezen, ruim twee op de tien houdt het zelfs op meer dan 20 boeken. 30% denkt nog altijd dat het zal gaan om tussen de 5 en 10 boeken. Dit kunnen zowel boeken in de school- als in de vrije tijd zijn.

Ook over de leesattitude zijn leerkrachten optimistisch. Bijna driekwart vermoedt dat hun leerlingen boeken lezen, gemiddeld genomen, leuk tot heel leuk vinden. Het overige kwart houdt het op een neutrale leesattitude. Dat is zeer positief in vergelijking met de situatie buiten Nederland. Volgens het internationale PIRLS-onderzoek vindt slechts 20% van de 10-jarigen lezen (heel) leuk, tegenover de 53% die het als neutraal beschouwt en de 27% die lezen (helemaal) niet leuk vindt (Netten et al., 2012). Ook in vergelijking met binnenlands onderzoek valt het beeld gunstig uit. Halverwege de basisschool noemt 60% van de leerlingen lezen leuk; tegen het eind van de basisschool is dat teruggelopen tot ongeveer de helft (Heesters et al., 2007).

Dit rechtvaardigt de conclusie dat kinderen op scholen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd, vaker boeken lezen en hieraan ook meer plezier beleven. Enige voorzichtigheid is op zijn plaats, omdat het leesgedrag en de leesattitude in dit onderzoek door de leerkrachten zijn ingeschat. Mogelijk geeft dat een rooskleurig beeld, en zijn ze té optimistisch. Het positieve beeld van het leesgedrag en de leesattitude zegt wellicht meer over de waarde die deelnemende leerkrachten hechten aan (voor)lezen en leesbevordering. Deze resultaten sluiten in dat opzicht aan op de constatering dat deelnemende scholen typische leesscholen zijn, die ernaar streven om fervente boekenlezers groot te brengen.

7 De Nationale Voorleeswedstrijd als kers op de taart

Hoe zal Mees van Santen, als twintigste Nationaal Voorleeskampioen, over twintig jaar terugblikken op deze bijzondere ervaring? Voor Nina Willems, de beste voorlezer van Nederland in 1997, heeft het winnen van De Nationale Voorleeswedstrijd een hoop betekend. “Ik was een heel verlegen meisje op de basisschool”, vertelt ze in een terugblikfilmje in het kader van het 20-jarig jubileum. “Maar toen ik kampioen dreigde te worden, veranderde dat. Ik kreeg ineens een heleboel vrienden en aandacht.”

Door het winnen van de titel kroop Nina langzaam uit haar schulp. Ze begon de wereld om haar heen met opgeheven hoofd tegemoet te treden. Het vergroten van het zelfvertrouwen is in dit onderzoek het meest genoemde argument van leerkrachten om een collega over de streep te trekken. Ze beschouwen deelname aan De Nationale Voorleeswedstrijd als een leuke en nuttige activiteit rondom voorlezen, die kinderen als feestelijk, gezellig en spannend ervaren, en waarvan ze bovendien een heleboel kunnen leren. Zo worden voorlezers en luisteraars zelfverzekerder door mee te doen, en groeit bovendien het saamhorigheidsgevoel op school.

Leerkrachten zien dus een sterke positieve werking uitgaan van De Nationale Voorleeswedstrijd op de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun leerlingen. Daarnaast waarderen ze de competitie als een instrument om hen te enthousiasmeren voor het voorlezen en zelf (stil) lezen. De toehoorders die in de schoolronde, de provinciale en landelijke wedstrijdronde het publiek vormen, luisteren naar de voordrachten van hun klasgenoten. Zo oefenen alle kinderen hun voorlees-, presentatie- en luistervaardigheden. Daarnaast maken ze kennis met nieuwe kinder- en jeugdboeken. De leerkrachten verwachten hun leerlingen hiermee te verleiden om vaker (voor) te lezen of voorgelezen te worden, wat vervolgens weer hun (voor)leesplezier en (voor)leesvaardigheid vergroot. Ze hopen, door middel van de wedstrijd, een positieve leesspiraal in gang te zetten.

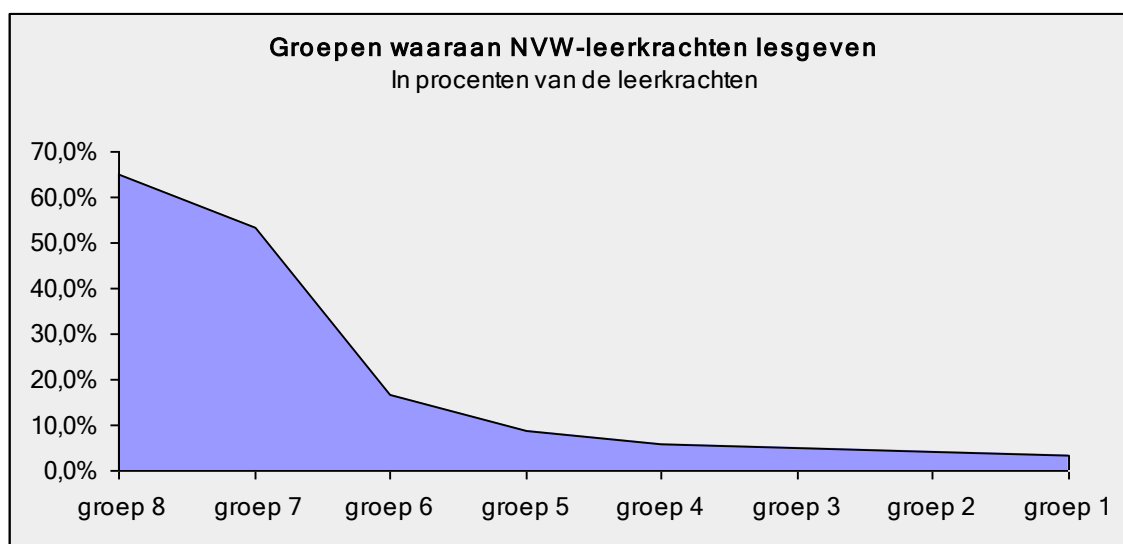
De uitwerking van De Nationale Voorleeswedstrijd lijkt niet beperkt te blijven tot de jaarlijkse activiteit. Hoewel een causaal verband vanwege de onderzoeksoepzet niet kan worden vastgesteld, kunnen deelnemende scholen worden betiteld als typische leesscholen. Er is een leescoördinator die zorg draagt voor een goed uitgewerkt leesbevorderingsbeleid, met daarin een gerichte aanpak voor sterke, gemiddelde en zwakke lezers. Ook hebben deelnemende scholen een geormerkt budget voor boeken, en hechten ze veel belang aan het actueel krijgen of houden van de boekencollectie. Behalve De Nationale Voorleeswedstrijd, organiseren ze talloze andere activiteiten om het leesplezier te stimuleren, zoals vrij (stil) lezen, voorlezen en boekgesprekken in de klas.

Zo is De Nationale Voorleeswedstrijd de kers op de taart van de leesbevordering op de basisschool. En dat met een beperkte tijdsinvestering: de organisatie kost leerkrachten, buiten de wedstrijdronde om, ongeveer een half dagdeel. Dat lijkt bescheiden, gezien de aanzienlijke opbrengsten.

8 Verantwoording onderzoek

De vragenlijst onder leerkrachten is afgenomen via het online enquêteprogramma SurveyMonkey. Het bureau TWI, dat door Stichting Lezen wordt ingehuurd om de administratieve handelingen rondom De Nationale Voorleeswedstrijd te verzorgen, leverde het bestand met e-mailadressen van scholen die in het schooljaar 2012-2013 hebben meegedaan. De enquête is op 19 februari uitgestuurd naar het totaal van 3.549 deelnemende scholen. In de periode tot 24 april vulden 663 leerkrachten de vragenlijst volledig in, een respons van 18,7%.

Veruit de meeste respondenten geven les aan groep 7 en 8: respectievelijk 65% en 53%. Dit zijn ook de groepen waarop De Nationale Voorleeswedstrijd zich primair richt. Kinderen uit de lagere groepen zijn op zijn hoogst als luisteraar aanwezig. Slechts 17% van de respondenten geeft les aan groep 6, terwijl de percentages voor groep 4 en 5 onder de 10% en voor groep 1, 2 en 3 zelfs onder de 5% liggen. Overigens: dat de percentages niet optellen tot 100%, komt doordat sommige leerkrachten voor meer dan één groep staan.

De respondenten zijn fervente boekenlezers. Op de vraag “Hoe vaak leest u een boek in uw vrije tijd?”, antwoordt de helft van de leerkrachten dit vrijwel dagelijks te doen, terwijl nog eens een kwart dit minstens één keer per week doet. Van het resterende kwart, zegt slechts 1% van de leerkrachten helemaal nóóit een boek te lezen.

Wijze van steekproefrekkking

Voor dit onderzoek is een zogeheten vrijwillige steekproef getrokken. Leerkrachten van scholen die meedoen aan De Nationale Voorleeswedstrijd konden zelf bepalen of ze de enquête, die ze ontvingen via de mail, wilden gaan invullen. Het gevolg van deze zelfselectie is dat de respondenten waarschijnlijk positiever en enthousiaster zijn dan leerkrachten die besloten om de vragen niet te beantwoorden.

Daarnaast hebben de respondenten duidelijk kunnen zien dat Stichting Lezen de afzender is. De leerkrachten zullen, als deelnemer aan De Nationale Voorleeswedstrijd, op de hoogte zijn van de activiteiten van Stichting Lezen: het (voor)lezen bevorderen. Er valt in hun antwoorden daarom enige sociale wenselijkheid te verwachten, waardoor ze een meer rooskleurige afspiegeling van de werkelijkheid geven.

Het is goed deze zaken in het achterhoofd te houden bij het lezen en interpreteren van de resultaten. Het maakt weinig verschil voor het doel van het rapport: een overzicht geven van drijfveren van scholen om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd.

Bibliografie

Bus, A., M van Ijzendoorn, A. Pellegrini & W. Terpstra (1994). Een meta-analyse naar intergenerationele overdracht van geletterdheid. In: *Nederlands Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming en Onderwijs*, 10, 3, 157-175.

De Graaf, N., P. de Graaf & G. Kraaykamp (2000). Parental Cultural Capital and Educational Attainment in the Netherlands: A Refinement of the Cultural Capital Perspective. In: *Sociology of Education*, 73, 2, 92-111.

Heesters, K., S. van Berkel, F. van der Schoot & B. Hemker (2007). *Balans van het leesonderwijs aan het einde van de basisschool 4. Uitkomsten van de vierde peiling in 2005*. Arnhem: Cito.

Jansen, E. (2008). *Het bereik van De Nationale Voorleeswedstrijd*. Amsterdam: Bachelorscriptie Vrije Universiteit.

Krashen, S. (2004). *The Power of Reading. Insights from the Research*. Westport: Libraries Unlimited.

Leesmonitor (2013). Leesmonitor – Onderzoek over lezen, leesbevordering en literatuureducatie. Online: www.leesmonitor.nu

Mol, S. (2010). *To Read Or Not To Read*. Leiden: Universiteit Leiden.

Netten, A., M. Droop, L. Verhoeven, M. Meelissen, M. Drent & R. Punter (2012), *Trends in leerprestaties in Lezen, Rekenen en Natuuronderwijs. PIRLS- en TIMMS-2011*. Nijmegen: Radboud Universiteit; Enschede: Universiteit Twente.

Notten, N. (2011). *Parents and the Media. Causes and consequences of parental media socialization*. Nijmegen: Radboud Universiteit.

Stalpers, C. (2007). *Het verhaal achter de lezer. Een empirisch onderzoek naar variabelen die verschillen in leesgedrag verklaren*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Stokmans, M. (2006). Leesattitude: de motor achter leesgedrag?! In: Schram, D. & Raukema, A. (red.). *Lezen in de lengte en lezen in de breedte*. Delft: Eburon.

Bijlage: Enquête De Nationale Voorleeswedstrijd

In 2013 bestaat De Nationale Voorleeswedstrijd twintig jaar.

Uw school behoort tot de ruim 4.000 scholen die ooit hebben deelgenomen, en uw leerlingen tot de ruim één miljoen kinderen die hebben voorgelezen en/of geluisterd. Ter viering van het 20-jarig jubileum voeren we een klein onderzoek uit naar redenen die scholen hebben om wel of niet deel te nemen aan de Nationale Voorleeswedstrijd. We willen u als leerkracht graag verzoeken om de vragen te beantwoorden. Het invullen duurt ongeveer 10 minuten. Uw mening telt!

Persoonlijke gegevens

1. Hoeveel leerlingen zitten er in totaal in groep 7 en 8 van uw school?

.....

2. Aan welke groepen geeft u les?

Groep 8

Groep 7

Groep 6

Groep 5

Groep 4

Groep 3

Groep 2

Groep 1

3. Hoeveel jaren bent u werkzaam als leerkracht? Dat hoeft niet alleen op uw huidige school te zijn.

.....

4. Hoe vaak leest u in een boek in uw vrije tijd (gedrukt dan wel digitaal)?

meerdere keren per dag

bijna elke dag

elke dag

minstens één keer per week

minstens één keer per maand

minder vaak

nooit

Leesklimaat op school

5. Op welke manieren besteedt uw school aandacht aan leesbevordering?

U kunt kiezen tussen:

op orde

‘Het besmet kinderen met het lezen-is-leuk-virus’

.....

Stichting Lezen

- werken we aan
- gaan we komend jaar aan werken
- gaan we op lange termijn aan werken
- gaan we helemaal niet aan werken
- niet van toepassing/dat weet ik niet

We betrekken ouders bij het leesonderwijs
 Onze leerkrachten zijn enthousiaste leesbevorderaars
 De boekencollectie is actueel
 Er is een gerichte aanpak voor sterke, gemiddelde en zwakke lezers
 Er is een leescoördinator aanwezig
 We werken samen met de openbare bibliotheek
 We hebben een geoormerkt budget voor lezen/boeken

6. Hoe vaak besteedt u in uw lessen aandacht aan de volgende zaken en/of activiteiten?

U kunt kiezen tussen:

- elke dag
- drie of vier dagen per week
- een of twee dagen per week
- minstens één dag per maand
- minder vaak
- nooit
- niet van toepassing/dat weet ik niet

Vrij (stil) lezen in de klas door de leerlingen
 Voorlezen in de klas, door mijzelf of door de leerlingen
 Creatieve activiteiten rondom een boek en/of verhaal
 Leerlingen krijgen advies over te lezen boeken of worden verwezen naar bronnen (zoals websites) waar ze advies kunnen krijgen
 Boekenkring: met leerlingen individueel of in groepsverband praten over boeken
 Boekintroductie: een leerkracht, leerling of bibliotheekmedewerker vertelt kort over een boek
 Verhaalboeken inzetten bij zaakvakken

7. Hoeveel boeken denkt u dat uw leerlingen ongeveer per schooljaar lezen? Het gaat om boeken voor school en in de vrije tijd.

- minder dan 5 boeken
- 6-10 boeken
- 11-20 boeken
- meer dan 20 boeken
- niet van toepassing/dat weet ik niet

8. Hoe leuk vinden uw leerlingen (gemiddeld) het lezen van een boek?

- heel leuk
- leuk

- neutraal
- niet leuk
- helemaal niet leuk
- niet van toepassing/dat weet ik niet

9. Hoeveel procent van de kinderen op uw school heeft laag opgeleide ouders?

- 0-25%
- 26-50%
- 51-75%
- 76-100%
- niet van toepassing/dat weet ik niet

10. Groep 8-leerlingen op onze school scoren op de taal- en leesonderdelen van de Cito-toets in het algemeen:

- slecht
- matig
- voldoende
- goed
- uitstekend
- niet van toepassing/dat weet ik niet

Over De Nationale Voorleeswedstrijd

11. Hoe vaak heeft uw school meegedaan aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- meer dan 10 keer
- 6-10 keer
- 3-5 keer
- 1-2 keer
- nooit
- niet van toepassing/dat weet ik niet

12. Doet uw school dit schooljaar (2012-2013) mee aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- ja
- nee

13. Met welke groep(en) doet uw school mee aan De Nationale Voorleeswedstrijd? U kunt meerdere antwoorden geven.

- Groep 8
- Groep 7
- Groep 6
- Groep 5
- Groep 4
- Groep 3
- Groep 2
- Groep 1

14. Hoeveel extra uren bent u in totaal kwijt aan de organisatie van De Nationale Voorleeswedstrijd?

- geen extra uren
- 1-2 uur
- 3-5 uur
- 6-10 uur
- 11-20 uur
- meer dan 20 uur

15. Hoe vindt u de tijd voor de organisatie van De Nationale Voorleeswedstrijd?

- taakuren
- eigen uren (vrije tijd)
- niet van toepassing/dat weet ik niet
- anders, namelijk

.....

16. Hoe belangrijk zijn de volgende redenen voor u en uw school om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

U kunt kiezen tussen:

- heel belangrijk
- belangrijk
- niet belangrijk, niet onbelangrijk
- onbelangrijk
- heel onbelangrijk
- niet van toepassing/dat weet ik niet

Stimulans voor de taalvaardigheid van leerlingen

Stimulans voor de leesvaardigheid van leerlingen

Om kinder- en jeugdboeken te promoten bij leerlingen

Om voorlezen te promoten bij leerlingen

Om zelf (stil) lezen te promoten bij leerlingen

Omdat leerlingen lezen en voorlezen er leuker van gaan vinden

Als invulling van een (deel) van de Kinderboekenweek

Gewoon als leuke activiteit voor leerlingen

Omdat leerlingen er zelf om vragen

17. Zijn er, behalve de genoemde redenen in de vorige vraag, nog andere redenen voor u en uw school om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

.....
.....
.....

18. Zou u een collega-school aanraden om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

- ja

O nee

19. Als u een collega-school zou aanraden om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd, wat zou u dan zeggen om uw collega-school over te halen?

.....
.....
.....

20. Waarom zou u een collega-school niet aanraden om mee te doen aan De Nationale Voorleeswedstrijd?

.....
.....
.....

In deze serie zijn eerder verschenen:

- Piek, Karlijn, *Zoveel lezen we (niet)*, 1995
Ven, Mascha van de, *Nieuwe media en lezen*, 2000
Kaufmann, Yolanda, *Voorlezen*, 2000
Tellegen, Saskia en M. Lampe, *Leesgedrag van vmbo-leerlingen*, 2000
Boter, Jaap, *Uitleengegevens als marketinginformatie*, 2001
Bos-Aanen, Joke, T. Sanders en L. Lentz, *Tekst, begrip en waardering*, 2001
Tellegen, Saskia, L. Alink en P. Welp, *De attractie van boek en computerspel*, 2002
Elsäcker, Willy van, *Begrijpend lezen*, 2002
Land, Jentine, et al., *Tekstbegrip en tekstwaardering op het vmbo*, 2002
Braaksma, Martine en E. Breedveld, *Het schoolvak Nederlands opnieuw onderzocht*, 2003
Guldmond, Ineke, *Emotionele betrokkenheid bij jeugdliteraire teksten*, 2003
Jager, Bernadet de, *Leesbegrip, leesplezier en de Friese taalnorm*, 2003
Verhallen, Maria, A.G. Bus en M.T. de Jong, *Elektronische boeken in de vroegschoolse educatie*, 2004
Lemaire, Christine, *Lezen doen we samen!*, 2004
Steendijk, Marjolein, *Een boekenwurm van zeven maanden door Bookstart*, 2004
With, Janetta de, *Overgangsliteratuur voor bovenbouwers?*, 2005
Schlundt Bodien, Walter en F. Nelck-da Silva Rosa, *Als jongeren lezen*, 2005
Land, Jentine, T. Sanders en H. van den Bergh, *Wat maakt een studietekst geschikt voor vmbo-leerlingen?*, 2006
Janssen, Tanja, H. Broekkamp en E. Smallegange, *De relatie tussen literatuur lezen en creatief schrijven*, 2006
Vries, Nienke de, *Lezen we nog?*, 2007
Chorus, Margriet, *Lezen graag!*, 2007
Hermans, Marianne, *Wereldliteratuur in het curriculum*, 2007
DUO Market Research, *Positie jeugdliteratuur in het voortgezet onderwijs*, 2009
Oberon, *Leesbevordering in het basisonderwijs*, 2009
Ghonem-Woets, Karen, *Elke dag boekendag!*, 2009
Bakker, Niels, *Help, de woorden en zinnen ontglippen me!* 2009
Ghonem-Woets, Karen, *Literaire competentie in groep 3 tot en met 8*, 2010
Lammers, Elma *Wie niet lezen wil moet schrijven* (2010)
Bleeker, Elli, *On Reading in the Digital Age* (2010)
Bakker, Niels, *Digitaal literair lezen - doen we het al?* (2010)
van Berge, Maartje Johanna, *Er was eens...* (2010)
la Roi, Tiny, *Mijn leukste, spannendste, coolste, vetste...boek!* (2010)
Ghonem-Woets, Karen, *Kennis van literaire conventies bij kinderen in de basisschoolleeftijd* (2010)
DUO Market research / CED groep, *Wie leest, heeft de wereld binnen handbereik* (2010)
Duursma, Elisabeth, *Voorlezen in gezinnen in Nederland* (2011)
Hermans, Marianne en Lonneke Jans, *De Schoolschrijver* (2012)
TNS/NIPO, *Voorlezen in de kinderopvang 2012*, 2013
Jong, Maria de en Adriana Bus, *AVI Gaat Digitaal: Beginnende Lezers Oefenen op Tablet* (2013)
Huysmans, Frank, *Van woordjes naar wereldliteratuur* (2013)